

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za $\frac{1}{2}$ leta 1 gl. 80 kr., za $\frac{1}{4}$ leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 3. novembra 1899.

List 44.

Tarbula.

Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc.

VI.

Kristusu nevesta.

(Dalje.)

Med brati Tarbule ni bilo,
Ne sija ji svitloba dneva,
Ker v ječi temni biva deva,
Le srce ž njimi se družilo.

Ljubezen, ki se darovala,
In za sovrage kri prelila,
Z ljubeznijo jo je pojila,
Z močjo junaško duh krepčala.

Pripravna bila je umreti,
Za Jezusa Odrešenika,
Ko se svitloba mraku vmika,
In dan slovo že jemlje sveti.

Nastane noč, noč temna, tiha;
V oblake skriva luna lice,
In v meglah skrite so zvezdice
Po logu hladen veterc piha.

Počivajo sinovi zemlje,
A truma — perziški kristjani,
V železje težko zakovani —
Nocoj slovo od sveta jemlje.

Srca si grejejo v molitvi,
Junak junaka navdušuje,
Naj jutri hrabro se bojuje,
Da venec pridobi v boritvi.

Poglej devico tam klečečo
V očeh ji biser — solza miga;
A duh se v rajski krog ji dviga,
Okuša radost že največo.

Kaj sveta deva je molila,
Ne more pesem naznaniti,
Ker pesniku ni moč odkriti,
Kaj čista duša je čutila.

To Tebi le, Bog Trojedini,
Oj Oče, večni je očito,
Ker Tvojim je očem odkrito,
Kar v srca skriva se globini.

Zamaknjena se vstraši deva;
Kedo ji moti čute sladke,
Kedo vznemirja ure kratke,
Še preden vshaja zora dneva?

In v grozi bolj postane bleda,
Ko luč je temo razsvetila,
Ko Tarbula, devica mila,
Pred sabo vedeža zagleda.

Tarbula:

Kaj iščeš tukaj v temni noči?
Kaj k meni v ječo sam prihajaš?
Kaj srce z grozo mi navdajaš?
Počakaj jutro, da napoči!

Vedež:

Ne boj se me, ti lepa deva,
Ne boj se me, ljubljenska moja!
Moj prihod je svoboda Tvoja,
Zor krasnega je Tebi dneva.

Tarbula:

Tvoj prihod res je zora krasna,
Ki mi nebeški dan pripelje,
Odpira vrata mi v veselje,
Kjer truma je svetnikov jasna.

Vedež:

Še vedno Tarbula modruješ,
Pa Tvoja me beseda rani.
Kaj ti ljubiti mene brani?
Zakaj prijatla zasmehuješ?

Svobodna boš, in vsi kristjani,
Ako spolniš mi željo eno;
Na dom te peljem drago ženo
Soprog presrčno tebi vdani.

Tarbula:

Jaz Jezusu sem zaročena,
Le njega vedno bom ljubila,
V nebesih ž njim se bom združila,
Ko pride ura zaželena.

Nedolžne vrgel si kristjane
V temnice. Bog še čuje,
Ojstró hudobneže kaznuje,
Nedolžnim bridke celi rane.

Vedež:

Če hočeš deva moja biti.
Naj Vas nobeden več ne sili —
Da Jezusa bi zatajili,
Ni treba Vam bogov moliti!

Lahko bom cara pregovoril,
Tem prej, ker carinja te ljubi,
Jokala bi po tvoji zgubi;
Kar hočem, združen ž njo bom storil.
(Dalje prihodnjič.)

Božja služba ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

Delo je bilo sicer prvim starišem po storjenem grehu v pokoro naloženo, vendar je pa Bog sedmi dan v tednu izvil, ter zapovedal, ta dan počivati in ga posvečevati, kakor se bere v II. Mozesovih bukvah, ko je Bog Mozesu 10 zapovedi dajal na Sinajski gori za Izraelsko ljudstvo. Tretja božja zapoved namreč slove tako-le:

„Spomni se, da posvečuješ sobotni dan. Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela: sedmi dan pa je sabota Gospoda tvojega Boga: ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat. V šestih dneh namreč je Bog vstvaril nebo in zemljo in morje in vse, kar je v njih; sedmi dan pa je počival: torej je Bog blagoslovil sabotni dan in ga je posvetil.“ Božje zapovedi je pa Jezus Krist sam potrdil, in nam zapovedal je spolnovati rekoč: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi“ (Mat. 19, 47). — Jezus ni prišel razvezovat postave in prerokov, ampak je dopolnit, je na svet prišel. Sv. cerkev je pa kot pooblaščenka Kristova tretjo božjo zapoved vsprejela*) ter nam tudi način posvečevanja Go-

spodovih dni veleval rekoč: 1.) Posvečuj zapovedane praznike. 2.) Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih s spodobno pobožnostjo pri sv. maši. Vsak kristijan torej, ki se pameti zave, je dolžan vdeležiti se sv. maše ob nedeljah in zapovedanih praznikih, ako nima posebno važnih oprostilnih zadržkov. Kak važen trenotek je, ko iz visocih zvonikovih lin vabi zvon verno ljudstvo k slovesni božji službi ob Gospodovih dnevih! Kak vzvišen prizor je pač, ko človeški rod ob taki priliki kleči v hiši božji slaveč Najvišjega veličanstvo, zahvaljujoč ga na neštevilnih prejetih dušnih milostih in telesnih dobrotah, proseč ga zdihovaje pomoči v dušnih in telesnih potrebah.

Duhovit pisatelj pravi in trdi, da je božja služba občni izgojevalni zavod družin, dovajajoč je k prosveti, veri in k družinskemu zupanju, k krepostim, ki je je treba v blagor družin in držav. „Le tam“, pravi Tomo Wiser v leksikonu za duhovnike in katehete, „kjer vsi verni brez razločka stanu obiskujejo božjo službo, le tamkaj cvete čistost in zakonska zvestoba, vlada ljubezen, mir in odkritosrčnost in nadomestuje beseda „da“ prisego. Kjer pa ljudje opuščajo božjo službo, tam gineva vera, pokorščina in zdržnost, širi se nevednost, in obvladujejo sebična načela prostosti in nezavisnosti, združena z brezmejnimi pohlepi po časti in vžitku v družinah in državah. Mesto dobrodelnosti in vzvišene požrtvalnosti bodo vladale skopost in častiželjnost pri državnih uslužbencih in pri podanikih. Ti in oni bodo le toliko časa zvesti v svojih službah, dokler niso oškodovani njihovi interesi. Omenjena je bila zgoraj važnost božje službe, kot izgojevalnega zavoda za posamezne ljudi, za cele družine in za narode sploh. Tu najdejo pouk in pomoč ljudje raznih stanov, starosti in narodov. Tje hitijo brzih nog mladeniči in devojke proučavat in poslušat življenja srečen pot in način, kako ga najti, tu oni dobivajo pri sv. maši božjo pomoč, da premagajo vse hude izkušnje, ki je hočejo odvrniti od kreposti in prave sreče. Tu čujejo stariši razlagati dolžnosti, ki je imajo sami med saboj, do svojih otrok, do poslov. Tu dobijo hladilo in pomoč v svojih skrbah in v svojem težavnem stanu. K božji službi se zatekajo starčki in stare ženice, ki že stojijo z eno nogo v grobu, ter slišijo uk, kako se jim je pripravljati za bližajočo se smrt. Z veseljem prihajajo delalci v cerkev, kjer slišijo, da njihovo delo in napor traja le nekoliko časa, in da bo temu naporu sledil večni počitek in vžitek v raju, „kjer bo Bog obrisal solze od njihovih oči“, ako bodo vročino in težo dneva prenašali

*) Cerkev je za soboto nedeljo nadomestila ter je tudi nekaj praznikov vpeljala, večidel iz dogodb Jezusovega življenja in v spomin našega odrešenja.

potrpežljivi in vdani v božjo voljo. Tu pa tudi delalci dobivajo pomoč, da voljno prenašajo težave in nadloge svojega stanu. Vprašam, se li ne prileže delalcu po šestdnevnem napornem delu ljubi, zaželeni počitek? Kam bo šel delalec, kurjač iz barkinega notranjega ali rudar ko pride iz globočin zemlje na beli dan. — Kam bo šel?

Spočil se bo najprej za potrebo, potem pa pojde v zbirališče bratov in sester po veri v hišo božjo, kjer sliši izveličanski uk Kristov, ki je zdravilo in tolažilo njegovi bolni duši kakor balzam za rano. Na svetek se podasta bogatin in siromak k božji službi, kjer se prvemu pove, kako naj s svojim premoženjem nabira zakladov za nebesa, drugemu pa naroča, kako naj prenaša revščino tu na zemlji, da bode tudi on na veke izveličan in v nebesih nasiten pri obilnosti Gospodove mize. Predpostavljanim in podložnim razlaga sv. cerkev njihove dolžnosti ter prvim naglaša, kako naj rabijo jim od Boga izročeno oblast; drugim pa naroča, da naj se pokorijo od Boga postavljeni gosposki. Pri božji službi pa ne slišiš le lepih ukov, ki so v tolažbo žalostnemu srcu in up bolni vesti, ondi se vliva v obilni meri milost božja v naše duše, ki nagiba grešnike k pokori, pravične k vstrajnosti, ki podeluje boječim moč, žalostnim tolažbo, in težaku, pod težkim bremenom vzdihujočemu, pomoč. Kako srečni so oni, ki v duhu cerkve prisostvujejo božji službi. Oni dobivajo pomoč in milosti, ki so jim potrebne v njihovem stanu. Sv. maša nam je v velik prid, v veliko korist. Star krščanski govornik nam to prav lepo opisuje govorec: „Če si bil pri sv. maši, blažen ti bo tisti dan v vseh rečeh, srečo boš še imel pri vseh svojih opravilih, srečo na svojem popotovanju in Gospod Bog te bo pokrepčal na duši in na telesu. Ako se prigodi, da tisti dan umrješ, stal ti bode Kristus o poslednji uri na strani in te podpiral s svojo pomočjo, ravno kakor si bil tudi ti pri njem pričujoč, ter si pred njim stal, kedar si slušal sv. mašo.“ Angelji takega človeka veseli obdajajo in skrbno varujejo njega, kateri se jim je bil pridružil, pri sv. maši stopil pred kralja angeljev ter ga ž njimi vred častil. Kako velika radost obhaja človeka, ki je zadostil svoji krščanski dolžnosti ob Gospodovih dnevih. Koliko veselje, ki izvira iz sladke zavesti, da je storil svojo dolžnost do Boga ob Gospodovih dnevih. Kajti božji službi prisostvujemo 1.) da Bogu služimo; 2.) da se udeležimo raznih milosti in 3.) da svoje notranje versko mišljenje tudi na zunanje izrazimo ter je poživimo v sebi in v drugih. Prav navzočnost pri božji službi v hiši božji je vidni,

očitni in unanji izraz in pojav občestva vernih kristijanov na zemlji.

Ako pa človek, ki bi lahko šel k božji službi ob Gospodovih dnevih, to božjo službo opusti, je to ravnanje zoper božjo voljo in cerkveno zapoved. In kaj je nasledek temu? Bol in očitane vesti, ki se oglašajo, pomanjkanje milosti zlasti za izpolnovanje stanovskih dolžnosti, rastoča nevednost v verskih rečeh in neka zelo občutljiva praznота v srcu, ktere ne morejo izpolniti niti bogastvo niti slava, niti visoko dostojanstvo niti šumeče veselice in odlične družbe. Glede opuščanja božje službe se javlja iz Česke sledeči slučaj, kakor ga je poročal orožniški stražmešter doslovno: „V moji garnizijski postaji so gostilne ob nedeljah od jutra napolnjene, dočim je cerkev skoraj prazna — in gostilne so polne pivcev do ponedeljka opoldne ali tudi do večera.“ To so izvestno žalostni odnosi, ki zamorejo srce vsakega kristijana, sosebo vsakega dubovnika, zlasti pa dušnega pastirja dotične duhovnije, močno užaliti. In dasi poslušanje božje besede v 2. cerkeni zapovedi ni naravnost zapovedano, je pa zelo koristno vsem in mnogim zelo potrebno, zlasti nevednim v verskih resnicah, kakor pravi sv. Pavel (Rim. 10, 16, 17). Toda evangeliju niso vsi pokorni. Izaija namreč pravi: „Gospod, kdo je veroval, kar je od nas slišal? Vera tedaj je iz poslušanja, poslušanje pa po Kristovi besedi.“ Po poslušanju božje besede se vera ohrani in poživijo, po opuščanju pa se vera slabi, gineva in peša.

Le v katoliški cerkvi se dostojno obhaja božja služba. Katoliško božjo službo pamet človeška opravičuje: ona srce zadovolji, kajti božja služba prešinja in posvečuje vsega človeka: še celo nasprotniki katoliške cerkve niso mogli odreči priznanja naši božji službi. Tako piše učeni Leibnitz v svoji knjigi „zistem teologije“: „Kar duha dviguje k premišljevanju božjega veličastva in dobrotljivosti, kar našo pozornost oživlja, to zasluži naše priznanje. Torej verujem, da Bog ne zametuje donečih orgelj, soglasne harmonije, krasnega petja, razsvetljave, kadila, dragocene obleke, biserov se blesteče posode ali drugih darov, soh in podob, ki budijo nabožnost, javnih sprevodov, donevanja zvonov in vsega tega, kar si je sicer omislil pobožen navdih katoliškega ljudstva za čast božjo.“ To potrjuje pamet in razodenje.

Enako so se izrazili Diderot, Friderik Veliki, protestant Haller, Horst v svojo Misteriozofiji; dasi vsi ti niso bili katoličani.

Kako lepo je pač, ako se človeški duh moleč klanja pred Veličastvom božjim, po veri se Bogu

najvišja čast izkazuje; ona namreč pripoguje razum človeški, da moli Božje veličastvo (sv. Bernard in Senen).

A ne prezirimo izgovorov, s katerimi nekteri svojo odsotnost od božje službe opravičiti hočejo. Nekteri namreč pravi, vsaj je Bog povsod pričujoč, čemu bom šel v cerkev, saj lahko doma molim. Temu ugovoru naj sledi sledeči odgovor: Povsod so ljudje in povsod je Bog pričujoč; a cerkev je hiša božja, hiša molitve; kakor so bili od nekdaj pri vseh narodih posebni kraji v molitev in božjo službo odločeni. V I. bukvah Moze-sovih se bere, kako se je Bog Jakobu bežečemu pred bratom Ezavom, prikazal, ter ga tolažil in mu obljubil svoje varstvo in vsestransko pomoč. In ko se je bil Jakob izbudil iz spanja, je dejal: Resnično, Gospod je na tem kraju in jaz nisem vedel. In je prestrašen rekel: Kako strašen je ta kraj! Tukaj ni družega, kakor hiša božja in vrata nebeška. Jakob je tedaj zjutraj vstal in vzel kamen, ki ga je bil dejal pod glavo, postavil ga je v znamenje in ga je obilil z oljem, ter je tudi rekel z obljubo, če ga bode Bog varoval, bode kamen, ki ga je postavil v znamenje, imenovan hiša božja. — Kaj pa o Salomonovem templju? Ko je ta kralj tempelj sezidal in posvetil,*) napolnilo ga je veličastvo Gospodovo, ljudstvo je padlo na kolena in Bog je govoril Salamonu: „Uslišal sem tvojo molitev in tvojo prošnjo, ki si jo molil pred mano; posvetil sem to hišo, ki si jo sozidal, da postavim svoje ime ondi na večno, in da so moje oči in moje srce ondi vse dni. Slišal sem tvojo molitev in sem si izvolil ta kraj v hišo daritve, tudi bodo moje oči odprte in moja ušesa bodo nastavljena molitvi tega, ki moli na tem mestu. Zakaj izvolil in posvetil sem to mesto, da je moje ime ondi na vse dni.“ (Iz II. buk. kron.) Besede, ki je je Bog tu govoril Salamonu o svetosti tempelja, še veliko bolj veljajo našim cerkvam, kjer je živ Bog vedno pričujoč v zakramentu altarja. O templju je tudi rekel Jezus: „Hiša mojega Očeta je hiša molitve.“ Onim, ki se ne udeležujejo božje službe, bodi učitelj in vodnik paganski govornik Viktorin, čegar čudovito spreobrnjenje sv. Avguštin v svojem izpovedanji (confessiones liber 8, caput 2.) tako-le opisuje: Viktorin je bil za Avguštinove dobe vseučilišni profesor v Rimu, star mož, na glasu radi svoje velike učenosti. Radi tega so mu postavili na javnem trgu soho, kakor se dandanes stavijo na Dunaju v arkadnem dvoru sohe pokojnim vseučilišnim veljakom. On je bil mnogim rimskim

starešinom učitelj, več v vseh vedah tedanjih, častilec malikov in vdeleževalec maliških daritev. In Viktorin se je pokristjani, pa kako? Bral je namreč sv. pismo, natančno je preiskoval in razmotrival spise krščanskih pisateljev. Nekoč je rekel prijatelju Simplicijanu na tihem in prav zaupljivo: „Veš kaj, jaz sem kristijan.“ A ta je odgovoril: „Ne verujem in ne prištevam te kristijanom, dokler te ne vidim v cerkvi.“ Viktorin pa zavrne smehljaje: „Mar li stene narede kristijana?“ In večkrat je ponavljal, da je kristijan. A Simplicij je isto odgovarjal, uni pa je smešil cerkvene stene. Hotel se ni namreč po zunanje razodeti svojim nejeverskim prijateljem, katerih zamere in sovraštva se je bal.

Z branjem je dosegel popolno prepričanje v resničnosti krščanske vere; bati se je jel, da bi Jezus njega zatajil, ko bi on njega pred ljudmi ne spoznal; smatral je sam sebe velikega grešnika, ko bi se še dalje sramoval skrivnosti večnega Sinu božjega, ne pa maliških odnašajev in običajev. Tedaj se mu je pristudila nečimurnost mališka, omilila pa resnica krščanska, in mahoma reče Simpliciju prijatelju: „Pojdiva v cerkev, kristijan hočem postati.“ Ta ves zavzet veselja in presenečen gre z njim v cerkev. Ko je bil Viktorin poučen o verskih resnicah, bil je krščen na strmenje Rimljanov, v radost kristijanov. Prevzetni to videč, so se jezili, škripali z zobmi in prebledevali. Viktorinu pa je bil Bog up in nada in on se ni zmenil za prevzetne in lažnjive ljudi.

Zdaj je bilo treba Viktorinu vero očitno izpovedati. V Rimu je bila namreč navada, da so spreobrnjenci z gotovim besedilom na pamet vtisnjenim iz vzvišenega kraja vpričo vernega ljudstva javno sv. vero izpoznali. Duhovniki so Viktorina nagovarjali, naj to bolj na tiho stori; kakor so tudi nekaterim drugim svetovali, ki so bili sramožljivosti prevzeti. Vsaj se tudi dandanes od spreobrnjencev zahteva izpovedanje vere le vpričo dveh mož. In tudi velja ter je zadostno. Viktorin pa je hotel izveličansko vero vpričo številne svete množice izpovedati. Kajti ni mu bila njegova veda v blagor in v izveličanje, pa jo je vendar javno predaval. Koliko manj se mu je bilo torej sramovati izreči vpričo vernega ljudstva božje skrivnosti. Ko je tedaj Viktorin stopil na oder, so vsi ki so ga poznali, zaklicali njegovo ime, z vsklikom mu čestitajoč. Komu pa je bil neznan? Ime „Viktorin, Viktorin“ se je razlegalo od ust do ust zbrane vzradoščene množice. Hitro so se ljudje, videč ga, radostjo oglašali. Kmalo pa so zopet vtihnili, da bi ga poslušali. Tedaj je Vik-

*) Prišel je ob tej priliki ogenj iz nebes in je pokončal žgalne daritve.

torin izpovedal izveličansko vero prejasnim zaupom. Vsi so ga hoteli pritisniti na svoje srce. Postojimo nekoliko tu. O kak vzvišen prizor je bil to, ko je duševni velikan, mož izborne učenosti, svojo ponosno glavo uklonil pod sladki jarem Kristove vere, to je bil prizor, katerega so bili veseli angeli božji, in kateremu jih je malo enakih v zgodovini človeštva. Mož je v znak svojega spreobrnjenja šel v cerkev, ter potem izpovedal sv. vero v pričo krščanske občine. Tako je tudi nam iti v cerkev v počeščenje božje, v dosego potrebnih milosti in v znak občestva vernih na zemlji.

Zdaj nam je še odgovoriti onim, ki pravijo, da je molitev nepotrebna, da je molitev potrata časa, ker Bogu so tako znane vse naše potrebe. Nekateri tudi pravijo, da se molitev ne vjema z napredkom in kulturo.

S takim govorjenjem se Bog taji in se prezira verski nagib človekov. Ko bi pač kdo dokazal, da ni Boga in ko bi bilo gotovo, da je človek brez verske zmožnosti, potem bi ne bilo treba molitve. Pa kje nahajaš modrega človeka in misleca, ki bi ne bil prepričan o bitju Božjem in o človekovem verskem znaku? Ta verski nagib se nahaja brezdvombeno v človeku in je tako tesno združen z njegovo naravo, da se še nikomur ni posrečilo to zmožnost iztrebiti do zadnjega sledu. Ljudje vseh narodov so molili in še molijo. Torej bo tudi zaman ves trud onih, ki molitev sumničijo kot nekaj priprostega.

Človek bi moral moliti, bi moral k Bogu dvigniti svoje oči in srce, hvaleč, časteč in proseč ga, ako bi ga tudi uk sv. vere k temu ne pozval. On bi moral to storiti, ker mu je molitev z versko naravo vrejena in ker ga notranja narava k temu nagiba. To se tudi pojavlja pri zastaranih prostomislecih zlasti kadar so v veliki nevarnosti na morju ali pa v sili potresa; tudi ti takrat molijo ter kličejo Boga na pomoč.

Molitev pa ne sme biti samo besedna, kakor je bila ona judov, katerim je Bog očital: „To ljudstvo me samo z ustnicami časti, njih srce pa je daleč od mene.“ Molitev bodi prava, pri kateri vse dušne zmožnosti sodelujejo; in ako pri nji duša vzdihuje k Bogu svojemu, je taka molitev najbolj vzvišeno djanje, katero človek more izvršiti. Molitev ga ne onečasti, ampak ga oplemeniti in ga loči bistveno od živali, katera ne zna moliti.

Človek, ki noče moliti, ne spominja se svojega vzvišenega dostojanstva, sam sebe ponižuje, in se oropa najslajšega veselja.

Res je sicer, da Bog ne potrebuje naše molitve, pač pa je mi potrebujemo, da ne pozabimo

Boga, delilca vseh dobrot, ter da ne postanemo domišljavi in samozadovoljni. Molitve potrebujemo, da nam to, kar nam Bog podeli, tudi kaj tekne, ter da so nam božji darovi v prid.

Vrh tega nas Jezus uči in nam vелеva za se in za druge moliti. Prosilna molitev se nam tako rekoč sama ob sebi ponuja in vsiluje, da le mi ne delamo sile svojemu notranjemu nagibu ter da nismo samopašni in prevzetni. Vrh tega nam je moliti i tudi za druge, ker plemeniti človek tudi ceni ljubezen, katera je duša prosilni molitvi. Ker je ljubezen v božjem kraljestvu velike vrednosti, ima pa tudi priprošnja veliko ceno, kajti po njej se lepo in prisrčno ljubezen do bratov izrazuje.

Človeku je potrebna molitev, kakor ribi voda in ker je cerkev hiša božja in hiša molitve, kjer se najlože in najvspešneje moli, torej naj bi ljudje radi hodili v hišo božjo, kamor nas cerkev vabi o Gospodovih dneh.

Zdaj še eno besedo onim, ki bi sicer radi spolnili II. cerkveno zapoved, pa ne morejo v cerkev po raznih vzrokih in zaprekah zadržani. To so namreč popotniki na morju, služabniki po železnicah, delalci po tovarnah, bolniki, varhi pri malih otrokih in v samotnih hišah i. dr. Sv. cerkev, modra in skrbna mati, ne zahteva nič nemogočega od svojih otrok. Zadosti toraj kristjanu zadržanemu, ako srčno željo po službi božji obudi, četudi po opravljeni službi zadržan ne moli mašnih molitev. Neki katoliški pisatelj piše, da po božji službi angeli božji sadove sv. maše donesajo živim in mrtvim, zlasti onim najprvo, za katere se je sv. maša darovala; oni prinašajo milosti pravičnim za stanovitnost, grešnikom v spokorjenje, spokornikom v potrjenje, žalostnim v tolažbo. Torej popotnik na morju, tebi bo donesel angel božji obilo pomoč od sv. maše, ki se na suhem v tvoji farni cerkvi daruje, ako si željo po sv. maši izrekel ali obudil. Služabnikom na železnici in delalcu v tovarni donesajo razne milosti, ako se v duhu vdeleži sv. maše. Bolniku bode angel božji prinesel na posteljo vtešenje in polajšanje bolezni, ako se je v duhu združil z vernim ljudstvom pri božji službi navzočim. Razni varhi bodo deležni sv. maše, ako oni v duhu prisostvujejo božji službi.* Zdravnik, ki bi rad šel k sv. maši, pa je hipoma klican k bolniku nahajajočem se v nevarnosti

*) Tako se tudi pripoveduje, da je živel pred kakimi 100 leti čednik pastir, ki je v Ilavci po letu živino pasel. On je ob Gospodovih dneh pri svoji živini na paši med božjo službo pokleknil, ter molil. In ljudje, ki so bili v Radovljici pri božji službi so ga tudi v cerkvi videli. To je bil nekak »Zweigesahl«, kakor se bere o sv. Alfonzu in sv. Nikolaju.

življenja, prejel bo tudi milost in pomoč za izvrševanje svoje težavne službe.

Omeniti nam je še onih gorečih kristijanov, ki redno obiskujejo božjo službo, zlasti onih, ki bivajoč v veliki daljavi od cerkve ali pa na visokih hribih in katerih niti mráz niti vročina, niti dolga niti težavna pot od božje službe ne odvráčuje. Angelji božji štejejo stopinje, katere storijo taki kristijani brzih nog v cerkev, ter je zapisujejo v bukvah življenja. Pravični Bog pa, pri katerem tudi kozarec mrzle vode podane bližnjemu v ljubezni, ne ostane brez plačila, jim bode zvesti plačnik, ki bode vsakemu povrnil po njegovih delih. Pravični bodo nasiteni od obilnosti mize Gospodove in napajani iz potokov rajske radosti.

Župnik A. K.

V hladnih dnevih ...

I.

Izza velih vej
gleda v tihi dol
gorska cerkva ...
Ah, življenja pol
vzela je jesen:
Drobne ptičice:
drozdi, ščinkovci
in siničice,
vse hitelo je
doli v boljši kraj;
gorska cerkva
samotari zdaj

Včasih, včasih le
kakor dih gorak
moja misel k nji
splava skozi zrak.
Diha krog zvonov
iz vseh svojih sil:
rada vzela bi
saj en glasek mil.
Gorske sapice
se ji smejejo ...
same glasov ji
sto izvejejo ...

Misel moli tam
pred kapelico;
z glaski vrne se
v mojo celico.
In prepeva jih
celo urico,
jaz pa sviram vmes
na tamburico.

Miroselski.

Sveti rožni venec med zamorci.

Češčenje preblazene Device Marije, Matere Božje, je med pokristjanjenimi zamorci zelo razširjeno. Vsa ljubezen in čustva, katerih je le zmožno njih srce, so za Marijo. Otroci jo kličejo „mamo,“ odrasli jo pozdravljajo s sladkim imenom mati! Pobožnost do nje pa ni le zunanja in površna, ampak prav priskrčna in ukoreninjena. Prinesla jim je že veliko sadov požrtvovalnosti in velikodušnosti. Koliko je takih posebno med ženstvom, ki se postijo ob sobotah do večera, ki prečujejo vso noč do nedelje jutra v kaki kapelici prečiste device — tako udanih in pobožnih do onega časa, ko prejmejo zakrament sv. krsta. Celo otroci darujejo svoje „cauri“, — neko vrsto školjek, ki jih imajo mesto denarja — ljubljene Devici. Da, kolikrat se zgodi, da prineso sami komaj za silo oblečeni vse svoje premoženje Mariji. Posebno ljubezen pa goji Zamorec v svojem

srcu do rožnega venca. Komaj je krščen, že si obesi molek, ki si ga je napravil sam iz nekega sadu. Imenuje ga odslej „lusamba“ ali častno verižico. A srečnega se šteje vsakdo izmed njih, ki si dobi pravi rožnivenec ali molek iz Evrope. In koliko si prizadevajo, da si pridobe takih! Ne boje se ne napora, ne stroškov. Nekateri prično s tem namenom kupčijo z ribami. Ko si trudoma prislužijo nekaj denarja ali „cauri,“ da morejo kupiti molek, tedaj je njih veselje brez mej. Ponudi Zamorcu novo oblačilo in molek, da si izbere kar hoče, videl bodeš, kako bode z veseljem segel po molku, najsi je še tako borno oblečen. Kakor pa si prizadevajo, da si kupijo molek, tako z veseljem ga tudi nosijo pri sebi in ga molijo z veliko pobožnostjo vsak dan. Kakor so se za časa sv. Dominika krivoverci po tej molitvi spreobrnil, katoličani pa postali zopet goreči, tako je tudi še dandanes sv. rožni venec uzrok, da se vera Kristova tako hitro razširja med zamorci v Afriki. — Ne čudimo se, ako misijonarjem vedno primanjkuje molkov in nas tolikrat zanje prosijo, da si se jih vsako leto na tisoče odpošlje v ondotne kraje! — Ah, kako si misijonarji žele molkov, da bi mogli postreči z njimi vedno bolj se množečim spreobrnjenim zamorcem! To željo je tudi gorko občutil kapucin, ki je koncem svojega govora poprosil poslušalce, da bi mu prinesli za uboge zamorce vse molke, katerih ne potrebujejo. Poslal jih bode po družbi sv. Petra Klavera, apostola zamorcev, v Afriko s tem pogojem, da bode vsak zamorec, ki prejme tak molek, najprej zmolil rožnivenec za neznanega dobrotnika, ki mu je molek podaril. Ta predlog je bil ljudem povšeči in kmalu je bilo toliko molkov skupaj, da jih je sv. Petra družba poslala v Afriko celo vrečo. — Misijonar, ki je ta dar prejel, se je zanj priskrčno zahvalil zagotovivši, da so njegovi Zamorci z največjim veseljem izpolnili stavljenе pogoje. Ker je sedaj bil mesec sv. rožnega venca, prilično je posebno, da tudi naših čitateljev poprosimo prav te stvari, kakor vrli kapucin. Za plačilo pa jim obetamo tudi en rožni venec od njihovih bratov in sestra v daljni Afriki. Da bi pač kmalu bili v stanu poslati kaj tisoč molkov čez morje, pobožnim Zamorcem v veselje, v radost misijonarjev in v čast kraljici sv. rožnega venca, ki obilno poplača vsak tudi najmanjši dar.*)

F. G.

Kaj smo dolžni dušam v vicah?

Ker se sv. cerkev prav meseca novembra posebno spominja vernih duš, je primerno, da tudi cenjene čitatelje „Zg. Danice“ opozorimo na naše mile ranjke, ki morajo na onem svetu z mukami in trpljenjem zadostovati za svoje grehe. Že od prvega početka sem priznava in uči sv. cerkev neovrgljivo resnico, da so vice, t. j. kraj, kjer se čistijo duše umrlih svojih madežev, malih grehov in trpe časne kazni za svoje grehe; prav tako ima sv. cerkev že od nekdanj navado, moliti za uboge duše, da jih večni Sodnik tem preje reši trpljenja.

Cerkveni zbor Tridentinski uči naravnost: „da so vice, in da se dušam, katere ondi trpe, lahko po-

*) »Danica« iz srca rada posreduje tem načinom podpirajočo družbo sv. Petra Klaver in pa kristijane-zamorce oveseljujoč.

more s priprošnjami vernikov, zlasti pa z Bogu dopadljivo daritvijo sv. maše. — Ne bomo prerokovali in dokazovali natančno, kaj pričajo o tem že cerkv. očetje, kaj priča izročilo, cerkv. pisatelji in učenjaki: vernemu kristjanu je dovolj, da je to nauk sv. cerkve, katera je zvesta, nezmotljiva učiteljica resnice. Navesti hočemo le en sam vzgled, ki nam dokazuje, da so že Judje v stari zavezi verovali v vice in molili ter darovali za umrle.

Ako odpremo 2. knjigo Makabejcev, čitamo ondi, kako je slaven junak Juda Makabejec, ki je v 2. stoletji pred Kristom tako hrabro branil domovino pred sovražnimi Sirci, skrbel za dušni pokoj v boju padlim junakom. „Potem — po končanem boju — je napravil biro in poslal 12 tisoč drahem (1500 gl) srebra v Jeruzalem, da bi se opravila daritev za grehe mrtvih, ker je dobro in pobožno mislil o vstajenju, (ako bi namreč ne bil upal, da bodo ti, ki so bili pobiti, vstali, bi bilo nepotrebno in prazno moliti za mrtve) in ker je premislil, da ti, kateri so v pobožnosti umrli, imajo shranjeno prav veliko milost. Sveta in dobra je torej misel, moliti za mrtve, da bi bili rešeni grehov.“ (II. Mak. 12, 43-46.)

To je tedaj, kar smo tudi mi dolžni našim ljubljenim ranjnim, zlasti onim, ki morajo znabiti po naši krivdi trpeti svojo kazen v ognju vic, Pošiljajmo torej neprenehoma svoje prošnje k najvišjemu Sodniku, da obrne do njih svoje milostne oči in zmanjša njihove silne muke, da jih kmalu oprosti neznosnega trpljenja, ter jih pripelje v večni mir. Prav to jim želimo, kadar molimo: „Gospod jim daj večni mir in pokoj, in večna luč naj jim sveti!“ Saj nam sv. cerkev nudi toliko raznih sredstev, s katerimi lahko prihitimo na pomoč ubogim dušam, kakor so to n. pr. molitev, odpustki, zatajevanje, dobra dela, zlasti miloščina, i. t. d. — Ako pa hočemo uporabiti najbolj gotovo, najhitrejše in najuspešnejše sredstvo, da pomagamo z njim vernim dušam, potem posnemajmo vzgled hrabrega vojskovodja, zatecimo se k daritvi sv. maše!

Ako ima kdo nesrečo, da je v stanju smrtnega greha, potem ni gotovo, da bi mogel s kakim drugim zasluženim dejanjem vernim dušam v vicah v resnici pomagati, ker so njegova dobra dela radi smrtnega greha, v katerem živi, mrtva; toda vedno si je lahko v svesti, da jim koristi daritev sv. maše, bodisi da je tudi oni, kateri sv. mašo bere ali jo da brati, v stanju smrtnega greha.

Sv. Hieronim nam zatrjuje, da med tem, ko se bere sv. maša, duše onih, za katere se daruje, ne trpe nikakih bolečin; ogenj izgubi svojo navadno moč, in ubogi trpini se odpočijejo od svojih muk, s katerimi so kaznovani. Sveti učenik še pristavlja, da se med vsako sv. mašo, ki se bere za verne duše v vicah, preseli mnogo trpečih duš v nebesa.

Koliko koristi dušam v vicah daritev sv. maše, nam kaj lepo spričuje dogodba, katero nam pripoveduje sv. Gregor Veliki. Nekoga so bili vjeli morskoličarji in so ga odpeljali v sužnost v daljno deželo, kjer je bil mnogo let vklenjen v verige, ne da bi mogli njegovi domači kaj izvedeti o njem. Njegova žena, ki je po tolikem času že mislila, da je mrtev, da vsak teden brati sv. mašo za njegov dušni pokoj, in glej čuda! Vsakokrat padejo med daritvijo sv. maše vjetemu možu težke verige same na tla, in

ubogi jetnik se more zopet prosto gibati. Ko naposled zopet zadobi prostost, pripoveduje svoji ženi veliko čudo, katero je opazoval ob gotovih dneh in določenih urah vsakega tedna. Nato sta morala oba za gotovo priznati, da je bila vzrok tega neverjetno velikega čudeža — daritev sv. maše. Sv. Gregor sklepa svojo pripovedbo z besedami: „Ako je učinek sv. maše na jedno telo tako velik, kako velika mora biti še-le njegova moč glede na duše!“

Tomo Cantipratense iz reda sv. Dominika, škof Kambrejski (Cambrai) pripoveduje o nekem pobožnem menihu, kateri je med tem, ko je daroval sv. mašo, pri besedah: *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis requiem*, slišal iz daljave veliko množico glasov, ki so vpili: „Hitite, hitite, da zadobite mir, kajti maša bo kmalu pri koncu!“ In ko je potem pobožni redovnik držal v rokah sv. Telo Gospodovo, se je zamaknil, in videl veliko število duš prihajati k njemu, da bi prejele mir, katere so potem, ko so ga prejele, zopet odšle s klicem: „Hitite, hitite, ker maša gre h koncu!“ Pobožni mašnik je stal od zgodnjega jutra do devete ure pred altarjem, tako da navzoči verniki niso mogli umeti, zakaj ta sv. maša tako dolgo trpi; ko pa je zamaknjenje prenehalo in je bila sv. maša končana, moral je na povelje prednikovo pripovedovati navzočim prikazen, katero je gledal.

M. K.

Iz cerkvene umetnije.

Tirolska slikarna na steklo v Inomostu. (Tiroler Glasmalerei in Innsbruck) je hvalno znana tudi v naši deželi. Prav posebno še poslikuje ta tovarna dela za cerkvena okna.

Zadnji čas je dovršila in ustavila v veliki dvorani jezuitskega kolegija in konvikta v Inomostu krasno okno, katero je bilo pohvaljeno v mnogih časopisih. Ker način predstave zamore koristiti tudi našim umetnikom, naj omenimo to umetniško delo po ocenitvi veččega P. dr. Mat. Flunka, natančneje opišemo še v našem listu.

Predstavlja nam povelčanega sv. Ignacija Lojolarskega v lastnosti kot oznanovca ljubezni božje, kar naznanja med bujno okrasbo tudi rek na stojalo upisan: „Ite, accendite, mundum ignibus divinae charitatis“. Nad stojalom je upodobljen svetnik v krasni mašni obleki, z levo roko držeč bukve „konstitucij“, naslonjene na galerijo in palmovo vejo, z reko „Omnia ad majorem Dei gloriam.“ — Vse v večjo čast Božjo. Desnica svetnikova pa je ognjevito vzdignjena proti vrhu stebra (znamenje trdnosti in moči), ki nosi simbolično plamteči ogenj, — Ta ogenj naj izraža isto misel, kot napis v stojalu: „Ite accendite... Pojte užgite svet z ognjem ljubezni božje“. Prvo in najboljše, najlepše in najvznešenjše je namreč ljubezen do Boga. Na prsih nosi svetnik, čegar obrazne poteze so bistveno posnete po pravi življenski podobi, v prelepi svetlobi presveto Jezusovo ime. Ves život, nekaka mešanica duhovna in viteza, (kar je poprej bil svetnik), kaže nekaj posebno veličastnega; odprte ustnice takorekoč govore v to sobano konviktoristom, eksercitantom in drugim gostom besede vzbujajoče k ljubezni božji. Nad svetnikom se dviga v zraku sv. Duh ljubezni v podobi goloba, in žari mogočne žarke navzdol kažo, da je oseba in delo sv. Ignacija v

službi bilo resnici in ljubezni, da je ono vodil sam sv. Duh. Ta slika sv. Ignacija naj navzoče tudi spominja, da bivajo tu v ustavu študijam odmenjenem. Zato je vvrstil slikar na rudeči preprogi ob znožju še knjigo svetovno znanega učilnega reda družbe Jezusove „Ratio studiorum“. — Način počevanja.

Hvali se na tem delu jako dobrodejen slikarski učinek, neka ognjenost, ki pa se omili po temnejšem ozadju, galeriji z ovijajočim se zelenjem, bičjem, palmo in posameznimi temnejšimi oddelki, spretno spojenimi s svetlejšimi. Enako slavé poznavalci umetnin tudi natančno slikarsko izvršitev vezenin na mašni obleki, čipek na albi, naravno podobo palmove veje i. dr.

Nameravalo se je začetkoma svetnikovi glavi dati prav natančno portretno podobo, ki jo kaže gipsov posnetek z obličja umrlega svetnika; a pokazalo se je kmalu, da bi to ne ugajalo umetnosti. Manjkalo bi bilo sliki življenja. Izbrala se je torej rajše navadna podoba tako karakterističnega svetnikovega obraza.

Slika, izvršena v baročnem (za take podobe posebnim primernem) slogu, zavzema polovico velikega 5 metrov visokega in 2½ metrov širokega okna. Kakor je slika vseskozi jako spodbudnega, veličastnega in prazničnega značaja; tako zadostuje tudi estetičnim in tehničnim zahtevam. Zato je imenuje izvedenec P. dr. M. Funke monumentalno sliko na steklu: „ein monumentales Glasgemälde.“

Kan. S. J.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec november 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Krščanska družina.

b) Posebni nameni:

1.) Vsi svetli. Več pravnih glede razglašanja novih blažencev in svetnikov. Važni ljudski misijoni. Cerkvene stavbe.

2.) Verne duše. Dejanska pomoč zapuščenim ubogim dušam v vica. Umirajoči in nevarno bolni. Spreobrnitev grešnikov in razkolnikov.

3.) Sv. Pirmin. Škofje v Nemčiji in na Avstrijskem. Baudenske deželnozborske volitve. Duhovniki in obhajanci. Katoliški učitelji.

4.) Sv. Karol Boromej. Kardinali. Duhovniška in deška semenišča. Ohranitev pred nalezljivimi boleznimi.

5.) Sv. Caharija in Elizabeta. Bogu všeče zakonsko življenje. Zabranitev mešanih zakonov. Neozdravljivi. Obrekovani.

6.) Sv. Leonard. Dobra uporaba bogastva. Trgovci in rokodelci. Odvrnitev pohujšanja.

7.) Sv. Antonij Boldinnoci. Unanji misijoni. Apostolski duh za oznanjevalce božje besede. Družinski mir. Posli.

8.) Sv. Bogomir, škof. Francoski škofje in njihovi duhovniki. Lakota po mnogih misijonih. Slovstvena dela. Uradniki.

9.) Sv. Božidar. Obvarovanje vojakov pred npravnim propadom. Umobolni. Pijanosti udani gospodarji.

N.

Raznoterosti.

Rešeni Marijin otrok. Bilo je pred več leti. Po morskem bregu koraka sem in tja mladenič, počasi, zamišljeno. Njegov blede, razorani obraz priča dušno in telesno propadlost. Otožno, mrko gleda v tla, le časih

se mu oči divje zableste. Pogleda okrog, če ga kdo vidi, in nato upre oči poželjivo, hlastno na nemirne morske valove. — V svojem srcu pa bojuje hude boje. Vest ga neizrečno peče in mu ne da miru. Neki peklenski glas mu vablivo, zapeljivo prigovarja: Le v valovje, in konec bode vsega, le par trenutkov in te ne bode več, saj življenje ni nič drugega nego prazne pene. Mladenič se ozira, če se mu kdo bliža. Obup mu šepeče: „Stori hitro, nihče te ne vidi.“ Obrne se še enkrat, če res ni nikogar blizu. Bilo je vse tiho, le morski valovi so nemirno pluskali ob skalnati breg. „Torej bodi,“ vsklikne in poskusi obupni skok; toda „stoj“ mu zakliče tuj glas. Neka nevidljiva moč mu zabrani pogubni čin. Začudi se, ostrmi, saj ne vidi nobenega človeka v bližini. Gleda, gleda, in glej, v daljavi vidi na zvoniku župne cerkve pozlačen križ, ki se je krasno lesketal v svetlih žarkih zahajajočega solnca. Dolgo in nepremično je gledal ta lesketajoči križ, in v srcu so se mu vzbujali sladki spominji na nekdanje življenje, ko je bil še tako srečen in zadovoljen pri svojih stariših. V onih blagih časih je pogosto zahajal v to cerkev in goreče molil. Nehote se tudi spomni onih blagih trenutkov, ko je uprav v tej cerkvi klečal pred oltarjem Matere božje in slovesno obljubil, da hoče ostati zvest otrok Marijin in da hoče kot ud Marijanske kongregacije tudi delovati za čast in slavo presvete Device. Da, bil je srečen tedaj, ko je imel Mater božjo za svojo zaščitnico, tedaj, ko je bil ud društvu, na čigar praporu se je svetilo Marijino ime! Toda prišel je čas, da je zapustil dom svojih roditeljev; šel je tja, kamor ga je vlekel srce, — med razvajeni, popačeni svet. Stregel je le svoji slabi volji in svojim strastem. Z vso slastjo in strastjo je pil čašo posvetnega grešnega veselja. Zabredel je popolnoma na kriva pota. Zapravil je dušno lepoto, zapravil je z razbrzdanim življenjem zdravje in potem zgubil tudi — vero. Čutil se je sedaj prevaranega, saj mu svet ni spolnil obljub, katere mu je delal. Sreča, katero je užival, je bila le trenutna in slepilna. Čemu torej še dalje živeti? Čemu sam sebe trpinčiti? Raje v morske valove in bode življenje končano na veke. Toda Marija, skrbna nebeška Mati, je še vedno čuvala svojega izgubljenega otroka in ga o pravem času rešila iz žrela peklenškemu sovražniku. Dolgo je stal mladenič na obrežju, mislil in mislil, njegov pogled je bil uprt še vedno na sveti križ, na znamenje naše rešitve. Vzdrmi se iz globokega premišljevanja, ganjen in skesan vzklikne: „Ti o Marija, me nisi zapustila, dasi sem Ti bil nezvest. Da me nisi Ti varovala, gorel bi sedaj gotovo v peklju. Zato hvala, večna hvala Ti, odslej Ti hočem zopet zvesto služiti!“ Nemudoma se napoti proti cerkvi, v kateri je pred več leti tolikrat in tako pobožno molil pred oltarjem Matere božje. Tudi sedaj poklekne pred ta altar in iskreno obžaluje svoje dosedanje grešno življenje. Pripravil se je na sveto spoved in prejel drugi dan skesano in pobožno sveto Telo Gospodovo. Lahko si mislimo, kako so bili stariši veseli, ko so nazaj dobili izgubljenega sina. Toda ta je hotel tudi zadostiti za svoje grehe; šel je v samostan in prav sveto in strogo živel do konca življenja kot samostanski brat. Umrl je mirno v Gospodu in sedaj uživa večno slavo v nebesih, kjer se zahvaljuje Materi milosti za skazano varstvo.

A. M.